

Hvorfor deltar ikke studentene på gruppeundervisning?

Yngvar Berg og Omid Mirmotahari

Institutt for Informatikk, Universitetet i Oslo, Norge

Sammendrag:

Det er ingen tvil om at aktiv læring i små grupper kan være et svært viktig for læringsutbytte, spesielt for nye studenter i første semester. En omfattende undersøkelse er gjennomført for å identifisere årsaker til lav studentdeltakelse og for å evaluere studentenes opplevelse av undervisningskvalitet. Formålet er å foreslå konkrete tiltak for kvalitetsheving, med fokus på de underliggende årsakene til manglende deltakelse. Tiltakene er spesielt relevante for emnet IN1020, men er også generelt nyttige for emner med gruppeundervisning i høyere utdanning. Basert på de omfattende tilbakemeldingene fra studentene, foreslås det betydelige endringer i organiseringen av gruppetimer og ulike tiltak for å forbedre kvaliteten. Et av de mest fremtredende forslagene er å benytte to læringsassistenter (gruppelærere) per gruppeundervisning. Fordelene med dette tiltaket inkluderer forbedret undervisningskvalitet, økt studentdeltakelse, og en generell forbedring av studentenes læringsopplevelse som vil kunne føre til vesentlig bedre læringsutbytte. Vi identifiserer studentenes forventninger og behov, og foreslår tiltak for å gjøre undervisningen mer engasjerende og tilgjengelig. Artikkelen avsluttes med en diskusjon om hvordan gruppeundervisningen kan utvikles videre for å møte studentenes behov og styrke læringsmiljøet, samtidig som vi argumenterer for at en mer fleksibel og studenttilpasset tilnærming kan bidra til økt deltakelse og bedre læringsutbytte i høyere utdanning.

Nøkkelord:

Gruppeundervisning, frafall, deltagelse, førsteårsstudent, informatikk

1 Innledning

Gruppeundervisning spiller en sentral rolle i studenters akademiske utvikling, spesielt for førsteårsstudenter som står overfor overgangen fra videregående skole til universitetsstudier. Emnet IN1020 – Introduksjon til datateknologi, er et innledende informatikkfag ved Universitetet i Oslo. En omfattende undersøkelse har blitt gjennomført for å identifisere hvorfor studentene velger bort gruppetimene og for å foreslå tiltak som kan forbedre deltakelsen og undervisningskvaliteten.

Det tas i utgangspunktet høyde for at alle påmeldte studenter vil følge gruppeundervisningen, men det viser seg at antallet aktive studenter på gruppeundervisningen er langt lavere enn forventningen. Det er lettere å organisere økt studentaktivitet i små grupper og det er svært gunstig for læringsutbyttet [Freeman et al., 2014] [Michaelsen et al., 2023].

For læringsassistentene kan det være demotiverende når få studenter deltar. Det vil i tillegg bli ledige undervisningsrom som kunne vært brukt til andre undervisningsformål. IN1020 er ikke bare et innledende emne som tilbys i første semester, men også et breddefag som spiller en avgjørende rolle i studentenes akademiske utvikling og overgangen fra videregående skole til universitetet. Det legger grunnlaget for å forstå og tilpasse seg de formelle kravene som ligger i høyere utdanning - å utvikle nødvendige ferdigheter for suksess som student. Gruppeundervisningen er sentral i denne prosessen, fordi den gir en støttende struktur som bidrar til utvikling av viktige studieteknikker og faglig disiplin. Et særlig viktig aspekt ved gruppeundervisningen er bidrag til sosialisering og skape trygge gode læringsarenaer for studentene. Møter med medstudenter i mindre grupper fremmer det psykososiale miljøet og styrker det sosiale nettverket, som har stor verdi for studentenes følelse av tilhørighet [Wilcox et al., 2005].

Gruppeundervisningen et viktig supplement til de ordinære forelesningene. De studentene som deltar regelmessig uttrykker stor tilfredshet, og betrakter gruppeundervisningen som svært verdifull. Dessverre deltar kun litt over halvparten av de studentene som går på forelesninger i gruppetimene. Resultatene av undersøkelsen indikerer at mange studenter påpeker at tidspunktene for gruppetimene kolliderer med andre forpliktelser, for eksempel lønnet arbeid. Andre årsaker inkluderer tidskonflikter med andre fag, samt at noen studenter foretrekker å arbeide alene, opplever kvaliteten på undervisningen som lav, eller har andre personlige grunner til å utebli.

Hvorfor er det slik at en betydelig andel av studentene opplever gruppeundervisning som lite nyttig? Kan det være at vi underviser på måter som ikke samsvarer med studentenes læringsbehov? Utdanning er ikke en statisk prosess, men en dynamisk og tilpassningsdyktig arena hvor vi kontinuerlig må utforske nye måter å skape engasjement på. Hvordan kan vi sammen skape en undervisningsmodell som motiverer flere til å delta aktivt? Det er viktig at vi tar studentenes varierte behov på alvor og derfor vil det være nødvendig å øke fleksibiliteten i tilbudet.

I denne artikkelen presenterer vi funn fra denne undersøkelsen og diskuterer hvordan en mer fleksibel og tilpasset undervisningsmodell kan bidra til å øke studentenes engasjement. Vi foreslår en ny tilnærming til gruppeundervisningen som tar hensyn til studentenes behov, samtidig som den gir mulighet for bedre læringsutbytte gjennom variasjon i undervisningsmetoder.

2 Datagrunnlag og metode

For å få en grundig forståelse av studentenes deltakelse i gruppeundervisning, har vi gjennomført en omfattende undersøkelse. Undersøkelsen besto av flere kvantitative og kvalitative deler for å sikre en bred og detaljert innsikt i problemstillingen.

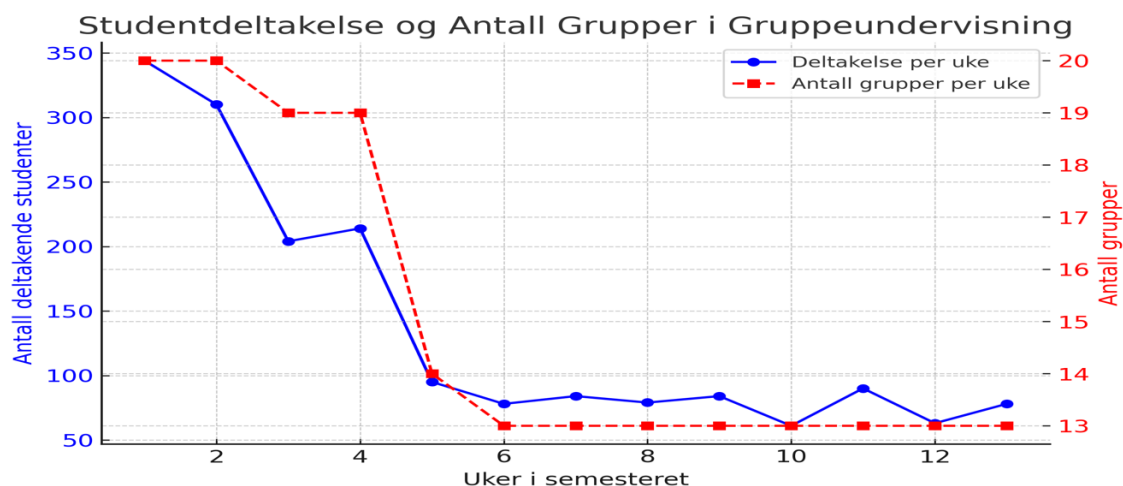
1. **Elektronisk spørreundersøkelse:** En midtveiseevaluering ble gjennomført i uke 40-43, der 557 studenter (91 % av de påmeldte) besvarte et elektronisk skjema.
2. **Læringsassistentenes rapportering:** For å få en bedre forståelse av faktisk oppmøte, ble læringsassistentene bedt om å registrere studenttilstedeværelse gjennom semesteret. Dette ga oss en detaljert oversikt over faktisk deltagelse.
3. **Refleksjonsnotater fra læringsassistenter:** Hver læringsassistent leverte refleksjonsnotater både ved semesterstart og slutten av semesteret. Notatene inneholdt vurderinger av undervisningskvaliteten, utfordringer i gjennomføringen, samt forslag til forbedringer.

Analysen av disse datasettene fokuserte på tre hovedspørsmål:

1. Hvorfor er det lav deltakelse i gruppeundervisningen?
2. Hvordan vurderer studentene nytteverdien av gruppetimene?
3. Hvilke tiltak kan øke deltakelsen og forbedre kvaliteten på undervisningen?

3 Diskusjon

3.1 Lav deltagelse: årsaker og konsekvenser

Figur 1 Studentdeltakelse og antall grupper.

I Figur 1 er oversikten over studentenes deltakelsen i løpet av semesteret vist. Det viser en betydelig reduksjon i de 4-5 første ukene for så å stabilisere seg på rundt 150 studenter ut semesteret, dette er ca 25% av de studentene som var påmeldt til eksamen.

Antall grupper blir også justert fra 20 til 13 grupper ut semesteret. Dette gir en gjennomsnitt på ca 11 studenter per gruppe. Vi har også valgt å ha to læringsassistenter tilstede i de gruppene som ble sammenstått. Det ga ikke økonomisk utslag - fordi ingen læringsassistenter sies opp.

Flere faktorer bidrar til lav deltakelse i gruppetimene:

- **Tidspunkt:** 26 % av studentene oppga at de ikke kunne delta på grunn av uheldige tidspunkter.
- **Jobb:** 22 % hadde arbeid som hindret dem i å møte opp.
- **Opplevd nytteverdi:** 15 % anså gruppetimene som lite nyttige.
- **Selvstendighet:** 11 % foretrakk å jobbe alene fremfor å delta i gruppeundervisning.
- **Andre forpliktelser:** 8 % prioriterte andre fag.
- **Dårlig kvalitet:** 6 % mente undervisningen ikke holdt høy nok kvalitet.
- **Reisevei:** 5 % oppga lang reisevei som en barriere.

En av de mest fremtredende årsakene til lav deltakelse er konflikt mellom gruppetimene og studentenes øvrige forpliktelser. Mange studenter har deltidsjobber, og dette påvirker deres tilgjengelighet betydelig. I tillegg ser vi at enkelte studenter foretrekker en mer selvstendig arbeidsform, der de jobber alene eller i mindre uformelle grupper fremfor å delta i de organiserte gruppetimene.

Videre viser vår analyse at det er en opplevd forskjell mellom den faglige kvaliteten på forelesningene og gruppeundervisningen. Dette antyder et behov for å forbedre den pedagogiske tilnærmingen i gruppeundervisningen, slik at den oppleves som mer relevant og verdifull for studentene.

Konsekvensene av lav deltakelse er betydelige. Ikke bare mister studentene en viktig arena for å utvikle samarbeidsferdigheter og anvende teoretisk kunnskap i praksis, men det kan også føre til en svakere sosial tilknytning til studiemiljøet. Sosial integrasjon i høyere utdanning er viktig for studentenes trivsel og gjennomføringsevne. Når færre deltar i gruppeundervisningen, kan dette også føre til mindre interaksjon mellom studentene og færre muligheter for å etablere faglige nettverk.

Når planlagte gruppeundervisningstimer har lavt oppmøte, kan det føre til ineffektiv ressursbruk og en uhensiktsmessig allokering av læringsassistanse. Dette forsterker behovet for en mer fleksibel og tilpasset tilnærming til gruppeundervisning, der ressurser fordeles på en måte som sikrer at studentene får best mulig læringsutbytte.

3.2 Forventninger og nytteverdi

Studentenes forventninger til gruppeundervisningen varierer, og funnene viser at ulike behov og læringspreferanser påvirker deltakelsen:

- **Faglig repetisjon og forklaring:** 44 % av studentene forventer at gruppetimene skal gi repetisjon av pensum og ytterligere forklaringer på stoffet som gjennomgås i forelesningene. For mange studenter er det avgjørende å få muligheten til å repetere og forankre teoretisk kunnskap gjennom mer interaktive og praktiske øvelser.

- **Praktiske oppgaver og anvendelse:** 13 % av studentene ønsker å bruke gruppetimene til å arbeide med oppgaver som er relevante for kurset. Dette viser at en stor andel ser på gruppeundervisningen som en mulighet til å utvikle ferdigheter gjennom problemløsning og praktiske eksempler.
- **Individuell veiledning og spørsmål:** 12 % ønsker konkret hjelp til pensum, enten i form av å stille spørsmål eller få individuell veiledning fra læringsassistenter. Dette antyder at mange studenter sliter med å finne tilfredsstillende hjelp på egen hånd og ser gruppeundervisningen som en viktig støtte.
- **Diskusjoner og faglig utveksling:** 10 % verdsetter muligheten til å delta i faglige diskusjoner med både medstudenter og lærere. Diskusjoner gir en dypere forståelse av pensum, spesielt for studenter som lærer best gjennom muntlig interaksjon og refleksjon.
- **Strukturert støtte til obligatoriske oppgaver:** 3 % av studentene uttrykker et konkret behov for hjelp til obligatoriske oppgaver. Dette tyder på at noen studenter opplever utfordringer med selvstendig arbeid og ser på gruppetimene som en viktig ressurs for å oppnå gode resultater.

Til tross for at studentene har klare forventninger til gruppeundervisningen, viser undersøkelsen at ikke alle disse behovene blir tilfredsstillt. For å møte ulike utfordringer, bør undervisningsformatet tilpasses slik at det gir rom for både repetisjon, praktiske oppgaver og diskusjoner.

Våre funn om peker på både utfordringer og muligheter i arbeidet med å designe utdanningsløp som fremmer helhetlig kompetanseutvikling. De viser at gruppeundervisningen ikke bare handler om faglig forståelse, men også utvikling av sentrale samarbeidsferdigheter og profesjonell kompetanse. Dette kommer særlig fram i studentenes forventninger til gruppeundervisningen, hvor 44% ønsker repetisjon av fagstoff, mens de resterende vektlegger mer sammensatte læringsmål som diskusjon, samarbeid og praktisk problemløsning.

Basert på analysen av studentenes respons på evalueringen har vi forslag om å endre dagens gruppeinndelingsstrategi til å være mer dynamisk og tilpasset behovet for den enkelte student. Vi mener derfor at det å tilby ulike typer av undervisning som et godt pedagogisk grep for å både gi bedre læringsutbytte men også fleksibilitet slik at flere studenter benytter seg av tilbudet. Videre ser vi også viktigheten med å få studenter til å være på campus, samtidig som de som er forhindret til fysisk tilstedeværelse også har et tilbud. Dette kan representere et dilemma. 36% av studentene ønsker seg det vi kan beskrive som vanlig gruppetimer med like fordeling av oppgaveløsning, individuell hjelp og kunne stille spørsmål, i tillegg ønsker 10% av studentene å kunne delta i en diskusjon om de aktuelle temaene. Nesten halvparten av studentene ønsker at gruppetimene skal inneholde repetisjon, det burde normalt være tilstrekkelig å vise til forelesningsopptak.

Noen studenter gir uttrykk for at de ønsker en repetisjon i form av en forenkling eller alternativ presentasjon. Det bør undersøkes nærmere hva slags repetisjon studentene faktisk ønsker seg. En hovedstrategi vil være å gå fra å være allokert til ulike studieprogram og heller rettet mot en undervisningstype som passer studentene og som

studentene kan velge fleksibelt hver uke. De ulike typene av gruppeundervisningene som kan være aktuelle er:

Strukturert undervisning - studentene møter opp i grupper og løser oppgaver tilpasset gruppetime på kveldstid primært tilpasset de som er jobb på dagtid. I strukturerte gruppetimer vil det være innslag av repetisjon.

Individuell undervisning - studentene møter opp og sitter individuelt/gruppevis å løser ukesoppgaver - Kan gjøres som en form for plenum med kapasitet til ca 70 studenter.

Digitale undervisning - en på morgen og en på kveldstid. Vi tar med oss erfaringen fra COVID-19 gjennomføringen. Fordelingen av hvor mange ulike typer som tilbys vil kunne endres fra uke til uke, basert på hvordan studentene melder inn behov for eksempel gjennom ukentlige til- bakemeldinger via nettskjemaer.

Den tradisjonelle modellen med faste gruppetimer treffer ikke dagens studentmasse optimalt, noe som reflekteres i at 26% oppgir tidspunktkonflikter som hovedårsak til manglende deltakelse.

En sentral endring i vår tilnærming har vært innføringen av teambasert forberedelse for læringsassistentene. I stedet for at hver læringsassistent forbereder seg individuelt, har vi i 2024 implementert en modell der læringsassistentene samarbeider systematisk om forberedelsene. Dette innebærer ukentlige planleggingsmøter der de diskuterer faglige utfordringer, deler undervisningsopplegg, og utvikler felles strategier for å håndtere studentenes spørsmål og utfordringer. Denne kollektive tilnærmingen har ikke bare effektivisert forberedelsesfasen, men også bidratt til mer konsistent og høyere kvalitet i undervisningen på tvers av gruppene.

4 Konklusjon

Våre funn har flere viktige implikasjoner for hvordan vi bør designe fremtidige utdanningsløp. For det første ser vi behovet for å etablere mer fleksible og varierte læringsarenaer som kan møte ulike studentgruppers behov og læringspreferanser. For det andre understreker resultatene viktigheten av å integrere faglig læring med utvikling av samarbeidskompetanse og profesjonelle ferdigheter. For det tredje viser erfaringene med teambasert undervisning verdien av å utnytte komplementære kompetanser i undervisningsteamet for å styrke både faglig dybde og pedagogisk kvalitet.

Arbeidet med å redesigne gruppeundervisningen har tydeliggjort kompleksiteten i å skape effektive læringsarenaer i høyere utdanning. Den teambaserte tilnærmingen til undervisningsforberedelser har vist seg som en særlig lovende praksis, som ikke bare styrker kvaliteten på undervisningen, men også bidrar til kompetanseutvikling blant læringsassistentene selv. Dette representerer en modell som potensielt kan overføres til andre fagområder og institusjoner. Det er viktig å fortsette utforskningen av hvordan ulike undervisningsformer kan kombineres for å skape robuste læringsmiljøer som fremmer både faglig forståelse og bredere kompetanseutvikling. De positive erfaringene med systematisk samarbeid blant læringsassistentene gir grunn til optimisme for videre utvikling av undervisningskvaliteten i høyere utdanning.

Referanser

- Freeman et al., 2014. Freeman, S. et al. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23):8410–8415.
- Michaelsen et al., 2023. Michaelsen, L. K., Knight, A. B., and Fink, L. D. (2023). *Team-Based Learning: A Transformative Use of Small Groups in College Teaching*. Routledge, London.
- Wilcox et al., 2005. Wilcox, P., Winn, S., and Fyvie-Gauld, M. (2005). 'it was nothing to do with the university, it was just the people': the role of social support in the first-year experience of higher education. *Studies in Higher Education*, 30(6):707–722.